

การแทรกประชากรศึกษาในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

นางสาวสมคิด อิศระวัฒน์

005146

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชา มัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2517

THE INTEGRATION OF POPULATION EDUCATION IN LOWER
SECONDARY SOCIAL STUDIES CURRICULUM

Miss Somkid Isarawatana

คุณยวิทย์วิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1974

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การแทรกประชากรศึกษาในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น

ชื่อ

นางสาวสมคิด อิศระวัฒน์ แผนกวิชา มัธยมศึกษา

ปีการศึกษา

2516

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาเนื้อหาและขอบเขตของประชากรศึกษา จากเอกสารในประเทศและ
ต่างประเทศ และรวบรวมข้อมูลจากการวิจัยความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษา
ตลอดจนการศึกษาความสนใจของนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการเสนอแนะ
ประชากรศึกษาสอดแทรกในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินงาน

ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษาผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และ
นักการศึกษา แบบสอบถามแยกเป็น 2 แบบ คือ แบบที่ส่งให้ครูและนักการศึกษาตอบกับ
แบบซึ่งให้นักเรียนตอบ กลุ่มตัวอย่างมี 350 คน แยกเป็นครูสังคมศึกษาซึ่งสอนระดับมัธยม
ศึกษาตอนต้น 150 คน นักการศึกษา 50 คน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน
150 คน แบบสอบถามสำหรับครูและนักการศึกษาเป็นการรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับ
การแทรกประชากรศึกษา และแบบสอบถามสำหรับนักเรียนจะสำรวจความสนใจของนักเรียน
ต่อเนื้อหาประชากรศึกษา ซึ่งจะใช้แทรกในหลักสูตรสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควร
แทรกเนื้อหาประชากรศึกษาในหลักสูตรสังคมศึกษามาก นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สนใจเนื้อหาประชากรศึกษา ที่จะนำไปแทรกในวิชาสังคมศึกษาพอควร เนื้อหาประชากรศึกษาซึ่งเสนอให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณา ได้จัดทำเป็นหมวด ๆ รวม 7 หมวด ปรากฏว่าครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาเห็นว่า เรื่องที่ควรแทรกในวิชาสังคมคือ

1. ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประชากร ควรแทรกในวิชาภูมิศาสตร์ชั้น ม.ศ. 1, ม.ศ. 2 และ ม.ศ. 3

2. ผลที่ตามมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงประชากรในเรื่องเกี่ยวกับภาวะประชากรภายในครอบครัวควรแทรกในวิชาหน้าที่พลเมือง เรื่องเกี่ยวกับภาวะประชากรของประเทศและปัญหาสืบเนื่องจากอัตราการเพิ่มประชากรรวดเร็วเกินไปในด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สังคม สุขภาพ การเมือง การปกครอง การอพยพ แทรกได้ทั้งในวิชาภูมิศาสตร์ เช่น ม.ศ. 1, ม.ศ. 2 และ ม.ศ. 3 และวิชาหน้าที่พลเมือง

3. วิธีการแก้ไขปัญหานั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงประชากรในระดับครอบครัวควรแทรกไว้ในวิชาหน้าที่พลเมือง ส่วนการแก้ไขปัญหาในระดับชาติด้านเศรษฐกิจ แทรกในวิชาภูมิศาสตร์ ชั้น ม.ศ. 1, ม.ศ. 2 และ ม.ศ. 3 และในวิชาหน้าที่พลเมือง ส่วนการแก้ปัญหาด้านสังคม สุขภาพ การเมือง การปกครอง การอพยพ ให้แทรกไว้ในวิชาหน้าที่พลเมือง

4. ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วรวมทั้งแนวทางการแก้ไขและปรับตัว ควรแทรกไว้ในวิชาหน้าที่พลเมือง และบางหัวข้อในหมวดนี้อาจแทรกในวิชาศีลธรรมได้อีกด้วย เช่น การปรับตัวเกี่ยวกับปัญหาศีลธรรมและวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในภาวะที่มีประชากรแออัด

5. แนวคิดด้านเนื้อหาเพื่อเสริมความเข้าใจ องค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงประชากรด้านการเจริญพันธุ์ ครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาไม่เห็นด้วยที่จะแทรกเนื้อหาประชากรศึกษาหมวดนี้ในวิชาสังคมศึกษา

6. ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและแนวปฏิบัติในการวางแผนครอบครัวควรแทรกไว้ในวิชาหน้าที่พลเมือง ยกเว้นเรื่องวิธีการคุมกำเนิดซึ่งไม่เห็นด้วย

7. แนวคิดด้านเนื้อหาเพื่อเสริมความเข้าใจ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับภาวะประชากรในแต่ละประเทศ ควรแทรกไว้ในวิชาภูมิศาสตร์ชั้น ม.ศ. 2 และ ม.ศ. 3

ขอเสนอแนะ

1. เนื่องจากปัญหาประชากรและปัญหาสืบเนื่องเกี่ยวกับประชากรเป็นเรื่องที่สำคัญและรีบด่วนอย่างยิ่ง ครูสังคมศึกษาควรสนใจและศึกษาเรื่องนี้โดยเร็ว และควรนำเรื่องประชากรศึกษาเข้าผสมผสานในบทเรียนทุกครั้งที่มีโอกาส
2. ในโรงเรียนซึ่งการสอนวิชาสังคมศึกษาประกอบด้วยครูหลายคน ครูที่สอนวิชาต่าง ๆ ในหมวดสังคมศึกษา ควรทำงานร่วมกันด้วยการพิจารณาแบ่งเนื้อหาประชากรศึกษาที่จะแทรกลงในวิชาที่จะสอน ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อน และหรือละเลยความคิดรวบยอด และปัญหาเกี่ยวกับประชากรศึกษาให้มากที่สุด
3. ควรมีการประสานงานกันระหว่างครูสังคมศึกษาและครูในวิชาอื่น ๆ เช่น สุขศึกษา คหกรรมศาสตร์ ในการพิจารณาแทรกเนื้อหาประชากรศึกษาบางเรื่อง ซึ่งอาจไม่เหมาะที่จะแทรกในวิชาสังคมศึกษา แต่อาจเหมาะกับการแทรกในวิชาเหล่านั้น

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Integration of Population Education in
Lower Secondary Social Studies Curriculum.

Name Miss Somkid Isarawatana
Department Secondary Education

Academic Year 1972

ABSTRACT

Purposes

To study the scope and subject matter of population education from documents, both in Thailand and abroad, collect data concerning social studies teachers' and educators' opinions, as well as the interests of students so that these data could be used as a guideline for integration of population education into Lower Secondary Social Studies Curriculum.

Procedures

Two types of questionnaires were sent to lower secondary social studies teachers, education and students; one for the teacher and educators, the other for students. The hundred and fifty persons were used as the sample: a hundred and fifty lower secondary social studies teachers, fifty educators, and one hundred and fifty students in the lower secondary school. The questionnaires for the teachers and educators concerned their opinions on the integration of population education in the social studies course. The second questionnaire surveyed the students' interest in the population education

subject matter which would be integrated into the lower secondary social studies curriculum.

Findings

The findings indicated that the teachers and educators were highly interested in integrating population education in the social studies curriculum. However, the students were only moderately interested in the seven units of population education subject matter presented to them. The teachers' and educators' recommendation are as follows:-

1. Basic population concepts should be integrated in Geography in M.S. 1-3 (Grades VIII-X)
2. Effects of population situation, especially in local population changes, should be added in Civics but issues concerning national population changes and impacts of rapid population growth on economy, education, society, health, politics, should be integrated into Geography in M.S. 1-3, as well as Civics at the level to be specified by the teachers.
3. Issues related to local population changes should be integrated into Geography and Civics. Social, health, political, migration problems should be merged with Civics only.
4. At the micro-level, the impact of population changes on the lives of the learners and the important decisions and adjustments which the learners will have to make should be emphasized in Civics. Some units, such as the adjustment of the learners to moral problems related to culture and to living in the crowded community

might be integrated in Morals.

5. Reproduction education, the teachers felt, should not be incorporated into the social studies courses.

6. Concepts concerning the importance and practical aspects of family life education should be combined in Civics omitting birth control methods.

7. Topics concerning population dynamics in other countries should be integrated into Geography in M.S. 2 and 3.

Suggestions

1. Since population problems and their effects are important and pressing, social studies teachers should become acquainted with these content areas at once. In addition, population education should be integrated into every unit in social studies where relevant and possible.

2. If there are several social studies teachers in one school, they should work together by using various methods namely analysis population education concepts deemed relevant in integrating into various topics they teach. This is important to avoid duplicating work and neglect in teaching concepts and issues related to population education.

3. There should be cooperation between the social studies teachers and those teachers in other subjects such as Health Education, Home Economics. This task is to integrate population education concepts and issues into these subject which is generally accepted that they are the appropriate areas to be more effectively integrated and taught than in Social Studies.

กิตติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์ ดร.จรรยาทัศน์ พุกกะมาน หัวหน้าแผนกมัธยมศึกษา อาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น แนะนำรวมทั้งเสนอแนะให้ปรับปรุงแก้ไข ขอบกพร่องต่าง ๆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แจง เกี่ยวกับวิธีการทางสถิติเป็นอย่างดีตลอดมา

นอกจากความช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ได้อนุเคราะห์ แนะนำ ช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวกในการศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี มีอาทิ โครงการประชากรศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, Population Education Office, Clearing House Service, Unesco Regional Office for Education in Asia, นักการศึกษาในกระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัย ผู้อำนวยการและอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยม ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หากจะเอ่ยถึงนามของแต่ละท่านย่อมเป็นการยากอย่างยิ่ง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สมคิด อิศระวัฒน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฐ
บทที่	

1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	22
การดำเนินงานวิจัย	23
คุณค่าของการวิจัย	24
ขอบเขตของการวิจัย	25
คำจำกัดความในการวิจัย	25
2. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	27
3. วิธีดำเนินงานวิจัยและการรวบรวมข้อมูล	56
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
5. สรุป อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	110
สรุปผลการวิจัย	111
อภิปรายผลการวิจัย	118
ข้อเสนอแนะ	121

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม	149
ภาคผนวก	172
ประวัติการศึกษา	265

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

ตารางที่

หน้า

1. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในเนื้อหาประชากรศึกษา เรื่อง ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประชากร	67
2. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในเนื้อหาประชากรศึกษา เรื่อง ผลที่ตามมาภายหลังการเปลี่ยนแปลงประชากร ...	70
3. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในเนื้อหาประชากรศึกษา เรื่อง วิธีการแก้ไขปัญหาค้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงประชากร	75
4. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในเนื้อหาประชากรศึกษา เรื่อง ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในภาวะที่มีการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว รวมทั้งแนวทางการแก้ไขและปรับตัว	80
5. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในเนื้อหาประชากรศึกษา เรื่อง แนวคิดด้านเนื้อหาเพื่อเสริมความเข้าใจองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลงประชากรด้านการเจริญพันธุ์	82
6. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในเนื้อหาประชากรศึกษา เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญและแนวปฏิบัติในการวางแผนครอบครัว	84
7. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาและนักการศึกษาในเนื้อหาประชากรศึกษา เรื่อง แนวคิดด้านเนื้อหาเพื่อเสริมความเข้าใจโดยศึกษาเปรียบเทียบกับภาวะประชากรในแต่ละประเทศ	86
8. ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประชากร	90

9.	ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ผลที่ตามมา ภายหลังการเปลี่ยนแปลงประชากร	92
10.	ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง วิธีการแก้ไข ปัญหาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงประชากร	96
11.	ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ปัญหาที่อาจ เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในภาวะที่มีการเพิ่มประชากรอย่างรวดเร็ว รวมทั้งแนวทางการแก้ไขและปรับตัว	99
12.	ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง แนวคิดด้าน เนื้อหาเพื่อเสริมความเข้าใจองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง ประชากรด้านการเจริญพันธุ์	100
13.	ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง ความรู้ เกี่ยวกับความสำคัญและแนวปฏิบัติในการวางแผนครอบครัว ...	101
14.	ความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เรื่อง แนวคิดด้าน เนื้อหาเพื่อเสริมความเข้าใจโดยศึกษาเปรียบเทียบกับภาวะประชากร ในแต่ละประเทศ	102